

У 1980-х роках під час ірано-іракської війни війська Саддама Хусейна застосовували CS для дезорганізації іранських військових операцій. Іран, у відповідь, також використовував CS у значно менших обсягах. Ці випадки продемонстрували ефективність CS-газу у досягненні тактичних переваг, водночас ставши передвісником ескалації до більш смертоносних хімічних засобів.

Використання CS у бойових умовах порушує як Женевський протокол 1925 року, так і Конвенцію 1993 року, яка прямо забороняє застосування засобів контролю за масовими заворушеннями як методу ведення війни. Попри це, держави-агресори, зокрема сучасна росія, продовжують цілеспрямовано порушувати ці норми.

Висновки.

Факти бойового застосування CS свідчать про ігнорування основоположних принципів міжнародного гуманітарного права. Систематичне використання цього агента росією в Україні несе не лише безпосередню загрозу здоров'ю та життю людей, але й створює небезпечний прецедент нормалізації хімічного терору у збройних конфліктах XXI століття. Це вимагає рішучої реакції міжнародної спільноти, зокрема посилення механізмів розслідування та притягнення до відповідальності за воєнні злочини.

Мовчан Анатолій,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри оперативно-розшукової діяльності,
Львівський державний університет внутрішніх справ,*

Шевченко Софія,

*курсант 3-го курсу факультету № 1,
Львівський державний університет внутрішніх справ*

ПРОБЛЕМИ ЛОГІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДРОЗДІЛІВ СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ В УМОВАХ АКТИВНИХ БОЙОВИХ ДІЙ

З початком повномасштабної агресії російської федерації проти України перед Збройними Силами постала гостра потреба в оперативному нарощуванні особового складу, техніки та озброєння у визначених районах і в чітко встановлені терміни. Бойовий досвід українських військових формувань у протидії широкомасштабному вторгненню підкреслює вирішальну роль ефективної логістики в оперативному забезпеченні підрозділів усім необхідним під час активних бойових дій. Тож безперечно, в умовах війни одним із ключових чинників успішного виконання тактичних і стратегічних завдань є саме логістичне забезпечення підрозділів сектору безпеки й оборони України.

У наказі Міністерства оборони України від 11.10.2016 № 522 термін «логістичне забезпечення» визначається як комплекс взаємопов'язаних дій,

спрямованих на всебічне забезпечення функціонування Збройних Сил України як у мирний, так і у воєнний час. Згідно з чинним нормативно-правовим визначенням, логістичне забезпечення охоплює сукупність заходів з планування, визначення потреб, розробки, закупівлі, постачання, зберігання, ремонту, обслуговування, контролю, реалізації, списання та утилізації озброєння, військової і спеціальної техніки, матеріально-технічних засобів. До його складу також входять військові перевезення, побутове обслуговування, організація харчування та експлуатація об'єктів військової інфраструктури.

На сьогодні організація логістичного забезпечення під час підготовки та ведення бойових дій здійснюється з урахуванням наявних логістичних ресурсів держави. За даними Global Firepower, у 2025 році Україна посіла 20-те місце серед 145 країн у рейтингу військової могутності, де логістична складова є одним із ключових критеріїв оцінювання. Відтак, проведений аналіз свідчить, що залізничне сполучення є найбільш розвинутою складовою української логістичної інфраструктури, забезпечуючи масштабні наземні перевезення військ і вантажів на великі відстані. Водночас залізниця має низку обмежень: через залежність від стаціонарної колійної мережі, вразливість до пошкоджень та складність її оперативного відновлення вона не завжди здатна забезпечити безперебійну доставку ресурсів безпосередньо на лінію фронту під час активних бойових дій.

На думку О. Теснікова та В. Фурсової, організація ефективного логістичного забезпечення у ході підготовки та ведення бойових операцій в Україні ґрунтується на кількох ключових елементах: ретельному плануванні та злагодженій взаємодії між логістичними структурами та бойовими підрозділами; стабільному постачанні частин повним спектром необхідних ресурсів – матеріальних, технічних, медичних тощо; ефективно організованій системі транспортування; здатності логістичних служб оперативно реагувати на зміну обстановки та адаптуватися до динамічних умов ведення бойових дій.

Сукупність зазначених чинників формує надійну логістичну основу для забезпечення дій українських військ у процесі підготовки та проведення операцій.

Водночас аналіз поточної ситуації свідчить про наявність низки проблем у сфері логістичного забезпечення підрозділів сектору безпеки й оборони в умовах інтенсивних бойових дій. Досліджуючи систему логістичного забезпечення, В. Іванський та А. Баранов виокремлюють низку ключових чинників, що стримують її розвиток, а саме: обмеженість фінансових і матеріальних ресурсів; недостатнє оснащення сучасною військовою та спеціальною технікою, зокрема новітніми видами озброєння; високий рівень морального та фізичного зносу техніки, озброєння й вибухових речовин; неефективне використання наявних виробничих потужностей для виготовлення озброєння, техніки та іншого майна; низька ефективність управління логістичними процесами. Однією з найбільш гострих проблем залишається відсутність сталої системи забезпечення, здатної гарантувати регулярну та рівномірну доставку матеріальних засобів до підрозділів. Унаслідок інтенсивних бойових дій і постійної зміни лінії фронту виникають «логістичні розриви» в окремих районах, що безпосередньо впливає

на боєздатність військ. Цю проблему ускладнює і той факт, що противник активно використовує сучасні технології для виявлення та знищення логістичних маршрутів і об'єктів постачання. Крім того, дефіцит фінансування часто не дозволяє своєчасно закуповувати необхідну зброю чи техніку. У результаті підрозділи ЗСУ змушені стримувати агресора, використовуючи застаріле або неадекватне озброєння, що призводить до значних людських і територіальних втрат. Російські війська регулярно здійснюють удари по логістичних вузлах: складах, колонах постачання, пунктах зберігання.

Ще однією проблемою є відсутність уніфікованої системи логістики в межах сектору безпеки й оборони. Збройні Сили України, Національна гвардія, Державна прикордонна служба, СБУ та Сили територіальної оборони використовують різні протоколи, процедури й організаційні структури, що призводить до дублювання функцій, неузгодженості в пріоритетах і нераціонального розподілу ресурсів. Особливо уваги заслуговує питання технічної зношеності транспорту та дефіциту запчастин. Інтенсивна експлуатація техніки в умовах бойових дій спричиняє її прискорене зношення. Особливо критичною є ситуація із технікою західного зразка, яка потребує специфічних запчастин та спеціалізованого обслуговування. Затримки в ремонті чи постачанні компонентів можуть знижувати ефективність ЗСУ та сприяти посиленню позицій ворога.

Питання удосконалення логістичного забезпечення в секторі безпеки і оборони України в умовах дії правового режиму воєнного стану є надзвичайно актуальним викликом сучасності, що набуває особливої ваги в контексті захисту держави від збройної агресії. Підтримуючи позицію А. Венцюка, Н. Бурдейної, О. Федченко та С. Косовського, вважаємо доцільним: імплементацію стандартів і процедур НАТО в системі управління логістикою; широке впровадження сучасних технологій, зокрема автоматизованих і безпілотних рішень у сфері логістики; використання навчальних програм і тренінгів НАТО для підвищення кваліфікації логістичного персоналу; розширення міжнародної співпраці з країнами-членами НАТО та партнерами задля обміну досвідом і ресурсами; оптимізацію систем управління та контролю для забезпечення оперативного розгортання сил і тилового постачання; створення спільних логістичних підрозділів і координаційних центрів.

Отже, логістичне забезпечення в умовах активних бойових дій виступає одним із ключових чинників стійкості сектору безпеки й оборони. Виявлені проблеми засвідчують необхідність комплексної модернізації логістичної системи, її цифрової трансформації, поглиблення міжвідомчої координації та посилення міжнародної підтримки. Лише за умови стратегічного бачення, системного підходу та гнучкого реагування на виклики сучасної війни можливо забезпечити ефективне логістичне функціонування у складних бойових умовах.